

לקו"ש חלק ט"ז פ' תצוה שיחה א

פיענוח מראי מקומות

פ' תצוה כח, לב: והיה פיראשו בתוכו שפה יהיה לפיו סביב מעשה ארג כפי תחרא יהיה-לו לא יקרע. פרש"י ד"ה לא יקרע: כדי שלא יקרע; והקורעו עובר בלאו, שזה ממנין לאוין שבתורה, וכן ולא יזח החשן, וכן לא יסרו ממנו הנאמר בבדי הארון.

מסכת יומא עב, א: אמר רחבא אמר רב יהודה המקרע בגדי כהונה לוקה שנאמר לא יקרע, מתקיף לה רב אחא בר יעקב ודילמא הכי קאמר רחמנא נעביד ליה שפה כי היכי דלא ניקרע, מי כתיב שלא יקרע.

לא תטמאו בהם ונטמתם במ אחר זכור איסור המינים שנאסרה אכילתן נתן טעם לזה ואמר ולא תטמאו באכילתן כאילו הוא יספר כי עשיית זה שהזהיר ממנו הוא טומאת הנפש.

ובבאור אמרו בספרי באמרו יתברך אחר שהקדים האזהרה מקחת כופר לרוצח ולא תטמאו את הארץ מגיד הכתוב ששפיכת דמים מטמא את הארץ. הנה כבר התבאר כי זה הלאו הוא טעם הלאו הקודם לא שהוא דבר אחר. וכן אמרו ומן המקדש לא יצא ולא יחלל הא אם יצא חלל. וכבר טעה זולתנו בזה השרש גם כן ומנה אלו הלאוין כולם מבלתי השתכלות. ואמנם יבוש מי שמנה אותם כשישאלוהו ויאמרו לו זה הלאו מאיזה דבר מזהיר ולא יהיה לו אז מענה כלל ובוזה יתבאר ביטול מנינו, וזה מה שכיוונו לבארו בשרש זה"ו **ובנ"כ שם** [נעתק לקמן הערות 16, 17].

וראה באמ"ח בפירש"י כאן "כלומר נותן טעם למה צריך שיהא פי ראשו בתוכו וכן לא יזח, לא יסורו כולם טעם למה שלמעלה מהם, והוא כמו כדי שלא יזח, כדי שלא יסורו, כדי שלא יקרע, והמפרשים קראו

(1 פרשתנו כח, לא "ועשית את-מעיל האפוד כליל תכלת".

(2 שם, לב "והיה פיראשו בתוכו שפה יהיה לפיו סביב מעשה ארג כפי תחרא יהיה-לו לא יקרע" פרש"י ד"ה לא יקרע: כדי שלא יקרע; והקורעו עובר בלאו, שזה ממנין לאוין שבתורה, וכן ולא יזח החשן, וכן לא יסרו ממנו הנאמר בבדי הארון.

(3 שהרי ע"ד הפשט אין מסתבר לומר שטעם המצוה הוא גם ציווי בפ"ע.

השקו"ט בזה ע"ד ההלכה - ראה סהמ"צ להרמב"ם שורש ה' "שאין ראוי למנות טעם המצוה מצוה בפני עצמה: פעמים יבוא בטעמי המצות דמיון לאוין ויחשב במ שהם מכלל מה שימנה ביחוד, וזה כאמרו לא יוכל בעלה הראשון אשר שלחה לשוב לקחתה ולא תחטיא את הארץ, אמרו ולא תחטיא את הארץ טעם לאסור מה שקדם כאילו יאמר כי אתה אם תעשה זה תרבה הפסד בארץ, וכאמרו אל תחלל את בתך להזנותה ולא תזנה הארץ, שאמרו לא תזנה הארץ הוא טעם כאילו הוא יאמר שטעם איסור זה כדי שלא תזנה הארץ. וכן אמרו

ללאוין הללו לאוי השלילות, אבל דעת רש"י למנותם ללאו גמור".

4) יומא עב, א "אמר רחבא אמר רב יהודה המקרע בגדי כהונה לוקה שנאמר לא יקרע, מתקיף לה רב אחא בר יעקב ודילמא הכי קאמר רחמנא נעביד ליה שפה כי היכי דלא ניקרע, מי כתיב שלא יקרע".

5) ראה פי' הרס"ג עה"ת "והיה פי ראשו, והיה פיו שהוא ראשו . . לא יקרע, כדי שלא יקרע".

פי' הר"א בן הרמב"ם "ומאמר לא יקרע טעם למה שקדם והשלמה לביאורו כאילו אמר "השתדל שיהיה פי ראשו בתוכו ושפה [יהיה] לפיו סביב מעשה ארג כפי תחרא כדי שלא יבואו לחותכו במספרים וכיוצא בהם ולתופרו כדי שהקולר שלו יהיה קבוע לזמן מרובה לא תקל קריעתו"; והקבלה ביארה בו נוסף על זה שהיא אזהרה על קריעתו (ואמרה) ש"שהקורע [פי] המעיל לוקה", וההלכה הקישה עם זה שאר בגדי הכהונה (ואמרה) שהקורע אותן דרך השחתה לוקה".

מנחה בלולה "לא יקרע, והקורעו לוקה והוא הדין בשאר בגדי כהונה". **ועוד.**

ובת"א כאן*: "דלא יתבזע", **משא"כ בתיב"ע (וכן בתרגום ירושלמי) כאן**:** "לא יתבזע" "ויהי פום רישיה במיצעיה תורא בשיפמיה יהי מקיף לפומיה חזור חזור עובד גרדאי הי כפום לשיריא יהי ליה לא יתבזע". **ועוד.**

(* אבל עוד גירסא בת"א כאן - לא יתבזע "וז"ל "ויהי פום רישיה כפיל לגויה תורא יהי מקף לפומיה סחור סחור עובד מחי כפום שרין יהי ליה לא יתבזע".

וראה בארוכה בנתינה לגר "לא יקרע, דלא יתבזע, לכאורה צ"ע, הלא ביומא (ע"ג ע"א) למד מדלא כתיב "שלא יקרע" ש"מ הקורע בגדי כהונה לוקה, ואיך תי "ללא" הסותר דברי התלמוד? אולם! דברי רש"י שכי "כדי שלא יקרע והקורע עובר כו" תמוהים עוד

יותר שנראה כסותר דברי עצמו, אלא שרש"י (שכי פירושו תמיד כדעת הת"א כמו שכתבנו כבר כ"פ) סובר אף שהוא נתינת טעם מ"מ מדהזהירה התורה לבלי יקרע ש"מ שאסור לקרוע והקורע עובר בלאו. ובוזה ניחא מה שתי "ולא יזח החשן" (לעיל פסוק כ"ח) "דלא יתפרק חישנא" הלא רז"ל למדו מזה "המזיח חשן לוקה" יען כי המתי סובר שהזהרת התורה לבלי יבוא אל המעשה, הוא אזהרה שעונשין עליה את העושה המעשה ההוא, וכן ראינו כי גם בבדי הארון שכתבה התורה "לא יסורו ממנו" (לעיל כ"ה ט"ו) למדו חז"ל שהמסיר לוקה, ומלבד כ"ז נראה לדעתי אם נתבונן בפשוטו של מקרא, כי גם רז"ל צדקו בהוכחותיהם, גם המתי צדק בתרגומו, יען כי רז"ל בקדשם השקיפו בעומק הפשט, שכל אלה השלשה פסוקים, צריכין אנחנו לפרש בחסרון שי הבא תי "למען", כי היאך יצוה הכי "לא יקרע" בנפעל שהוראתו פעול מעצמו, וכן "לא יזח" הוא ג"כ הנפעל כעדות המתי שתי באתפעל וכן "לא יסורו" שהוא פעל עומד? ובע"כ צריכין אנו לומר שחסר השי וצ"ל "שלא יקרע, שלא יזח, שלא יסורו" ומדלא כי הקרא בפירוש בשי ש"מ שללאו אתא [בכ"ז נראה הגי' שמצאתי בכ"י "לא" בלא ד' כמו לא יסורו, ולא יזח, וכן "לא יסור לבבו" (דברים י"ז י"ז) תי "ולא יפעי לבה" אף שרז"ל אמרו (סנהדרין כ"א ע"א) "מה פעם לא ירבה משום שלא יסור לבבו" **ועוד.**

וכן יש ב' גירסאות בתרגום ד"ולא יזח "וז"ל שם: "ויחדון ית חושנא מעזקתיה לעזקתא דאפודא בחוטא דתכלתא למהוי על המין אפודא ולא יתפרק חושנא מעלוי אפודא"

(וכן לקמן בפקודי לט, כא [עה"פ "וירכסו את החשן מטבעתיו אלטבעת האפד בפתיל תכלת להיות עלחשב האפד ולא יזח החשן מעל האפד כאשר צוה ה' את-משה"] ת"א "ויחדון ית חושנא מעזקתיה לעזקתא דאפודא בחוטא דתכלתא למהוי על המין אפודא ולא יתפרק חושנא מעלוי אפודא כמא די פקיד יי ית משה".

- אבל קשה לפרש כן כוונת רש"י, דא"כ הול"ל ד"א" וכיו"ב (כדרכו בכ"מ).

7) בדפוס ב' דרש"י ובכמה כת"י דרש"י (וכ"ה בלב שמח שנשמך בהערה 17): שזה אחד מן הלאוין שבתורה. וראה לקמן הערה 29.

8) בכמה דפוסים (כולל דפוס א' וב') דרש"י: "לא". אבל בכתוב נאמר "ולא".

9) פרשתנו שם, כח "וירכסו אתהחשן מטבעתו אלטבעת האפד בפתיל תכלת להיות עלחשב האפוד ולא יזח החשן מעל האפוד".

10) תרומה כה, טו "בטבעת הארן יהיו הבדים לא יסרו ממנו".

11) הטעם שרש"י מקדים הכתוב דפרשתנו להכתוב דפ' תרומה (הקודמו) - כי "ולא יזח" א (נאמר על אתר (בהפסק איזה פסוקים). ב) מדובר ג"כ בבגדי כהונה. וראה לקמן בפנים ס"י טעם בפנימיות הענינים.

12) פרש"י בראשית ג, ח "וישמעו אתקול ה' אלקים מתהלך בגן לרוח היום ויתחבא האדם ואשתו מפני ה' אלקים בתוך עץ הגן" ד"ה וישמעו: יש מדרשי אגדה רבים וכבר סדרים רבותינו על מכונם בב"ר ובשאר מדרשות; ואני לא באתי אלא לפשוטו של מקרא ולאגדה המישבת דברי המקרא דבר דבור על אפניו. ובכ"מ.

13) וישלח לב, ה "ויצו אתם לאמר כה תאמרון לאדני לעשו כה אמר עבדך יעקב עם לבן גרתי ואחר עדעתה" ד"ה גרתי: לא נעשיתי שר וחשוב אלא גר. . ד"א גרתי בגימטריא תרי"ג, כלומר, עם לבן גרתי ותרי"ג מצות שמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים.

משפטים כד, יב "ויאמר ה' אלמשה עלה אלי ההרה והיהשם ואתנה לך אתלחת האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורתם" ד"ה את לחת האבן והתורה

כג [עה"פ "ופיהמעיל בתוכו כפי תחרא שפה לפיו סביב לא יקרע"] ת"א "ופום מעילא כפיל לגוה כפום שרין תורא מקף לפומיה סחור סחור לא יתבזע"]

- הובאו בתו"ש "ומש"כ ר"א "והקבלה ביארה בו נוסף" כו' ראה לשון רש"י כאן ובת' אונקלוס "דלא יתבזע" ומש"כ בספר יאר ובנל"ג דפשוטו של מקרא הוא רק טעם דלא יקרע ויש גירסא באונקלוס כ"י "לא יתבזע" בלא דל"ת, ע"ש" -

משא"כ ב"לא יסורו" מתרגם "לא יעידון" "בעזקתא דארונא יהון אריחיא לא יעידון מניה". וראה לקמן בשוה"ג להערה 18.

** משא"כ בפקודי (שם, כג): "דלא יתבזע" "ופום מנטר מעילא כפיל במיצעיה הי כפום שיריא תורא בשיפתיה מקף לפומיה חזור חזור מטול דלא יתבזע" (וראה לקמן הערה 19).

אבל ב"לא יזח" (בפרשתנו ובפ' פקודי (שם, כא): "ולא יתפרק".

6) בצידה לדרך כאן כ' "ומה שפרש"י אחר כך והקורעו עובר בלאו כו' או או קאמר" וז"ל שם: "רש"י לא יקרע כדי שלא יקרע, אין לתמוה על רש"י הלא פירש זה נדחה בגמרא יומא פרק בא לו, מכח קושיית מי כתיב שלא יקרע. כי כבר כתבתי בכמה מקומות שזה מנהגו של רש"י לפרש המקרי לפי פשוטו הנראה בעיניו אף שאין בו דעת הגמרא ומה שפרש"י אחר כך והקורעו עובר בלאו כו' או או קאמר, וז"ל בגמרא אמר רב יהודא במקרע בגדי כהונה לוקה שנא' לא יקרע, מתקיף לה רב אחא בר יעקב דלמא ה"ק רחמנא נעבוד ליה שפה כי היכי דלא ניקרע, מי כתיב שלא יקרע"

(ועד"ז כ' בס' הזכרון כאן "לא יקרע כדי שלא יקרע, והקורעו עובר וכו'. תחלה פי הרב פשט הכתוב ואחר כך הודיענו קבלה רז"ל שהיא מצות לא תעשה מדלא כתיב שלא יקרע שלא יזח שלא יסורו משמע דלאוין גרידי נינהו כדאי" ביומא פרק בא לו לקרותי")

והמצוה אשר כתבתי להורתם: כל שש מאות ושלוש עשרה מצוות בכלל עשרת הדברות הן, ורבנו סעדיה פרש באזהרות שיסד לכל דבור ודבור מצוות התלויות בו.

וראה גם פרש"י שלח טו, לט "והיה לכם לציצת וראיתם אתו וזכרתם אתיכלמצות ה' ועשיתם אתם ולאיתתרו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשראתם זנים אחריהם" ד"ה וזכרתם את כל מצות ה': שמנין גימטריא של ציצית שש מאות, ושמונה חוטין וחמשה קשרים הרי תרי"ג.

(13*) להעיר מתוד"ה רבי (סוטה ג, א "ופא וקנא את אשתו רשות דברי רבי ישמעאל ורבי עקיבא אומר חובה, לה יטמא רשות דברי רבי ישמעאל ור"ע אומר חובה, לעולם בהם תעבודו רשות דברי רבי ישמעאל ר' עקיבא אומר חובה, אמר ליה רב פפא לאביי ואמרי לה רב משרשיא לרבא לימא ר' ישמעאל ור' עקיבא בכל התורה כולה הכי פליגי דמר אמר רשות ומר אמר חובה א"ל הכא בקראי פליגי")

וז"ל שם בתוס': "תימה לרבי וכי לית להו הא דאמר בשלהי מסכת מכות (דף כג:) שש מאות וי"ג מצות נאמרו למשה מסיני וכי לרבי ישמעאל דאמר רשות בצר להו או לר' עקיבא טפי להו ונראה דבשאר מצות דמפיק ר' ישמעאל מקרא עביד ליה ר' עקיבא אסמכתא ודריש ליה לדרשה אחריתי בירושלמי אמרי' דר' אליעזר אמר חובה ואין להקשות הא אמרינן לעיל המקנא דיעבד אין אלמא קסבר אסור לקנאות דתנא דידן דוקא דתני כי הך לישנא סבירא ליה הכי אבל ר' אליעזר לא סבירא ליה הכי והכי נמי אמרי' בפי קמא דקידושין (דף כא.) וגאל את ממכר אחיו ר' אליעזר אומר חובה ובפרק השולח (גיטין דף לח:) נמי אמרינן לעולם בהם תעבודו חובה ואין להקשות נמי מפ"ב דמכות (דף יב.) דאמר ר' עקיבא ורצח גואל הדם רשות מי כתיב ירצח והכא אמרינן וקנא חובה דשאני הכא משום דכתיב תרי קינויין אבל קשיא מירושלמי דרבי יהושע אמר התם רשות ומפרש טעמא אתיא דר' יהושע כבית הלל דבית הלל אומרים אפי' הקדיחה

תבשילו לפום כן הוא אמר רשות רצה לקנא יקנא רצה לגרש יגרש והא ר' עקיבא מיקל התם טפי מבית הלל ואמר התם אפילו מצא אחרת נאה הימנה מגרשה ואפי' הכי אמר חובה והתם בירושלמי פליג רבי אליעזר עליה דר' יהושע ואמר חובה ואמר אתיא דר' אליעזר כבית שמאי דבית שמאי אומרים לא יגרש אדם את אשתו אלא א"כ מצא בה ערות דבר מצא בה דברים כעורים לגרשה אינו יכול שלא מצא בה ערוה לקיימה אינו יכול שמצא בה דברים כעורים לפום כן הוא אמר חובה והא תניא משום בית שמאי אין לי אלא היוצאת משום ערוה מנין היוצאת משום דראשה פרוע וצדדיה מפורמין וזרועותיה חלוצות ת"ל כי מצא בה ערות דבר אמר רבי מנא קיימת כאן בעדים וכאן שלא בעדים ותימה לפי הירושלמי כיון דתליא קינוי בגירושין הוה ליה למיתני סוטה בתר גיטין ובתר סוטה נזיר בסדר פרשיות ובתר נזיר נדרים ובתר נדרים כתובות".

(14) ולהעיר, שלדעת הבה"ג "לא יקרע" אינו ממנין המצות - אף שמנה "לא יסורו" ו"ולא יזח". וראה בהגה"ה לריטב"א יומא שם "מי כתיב שלא יקרע מי כתיב שלא יזח ושלא יסורו. והכין קיימא לן שכל אלו לאוין גמורין הם והכין איתא בהדיא נמי בפרק אלו הן הלוקין (מכות כ"ב א') ושלא כדברי הר"ם ז"ל".

ביאור הרי"ף פערלא לשהמ"ע רס"ג מל"ת ריב"ר (רלח, ג) "ואמנם אכתי יש לתמוה בדברי רבינו הגאון ז"ל. דאחר שמנה כאן לאו דלא יבואו לראות ולא דלא יגעו אל הקודש כ"ש שה"י לו למנות לאו דהבדים לא יסורו ממנו דכתיב בארון. ולא דלא יזח החושן מעל האפוד וכן לא דלא יקרע דכתיב גבי מעיל. והרמב"ם ז"ל וסייעתו מנו הנך שלשה לאוין אע"פ שלא מנו הנך שלשה לאוין דהכא משום דס"ל שאין נוהגין לדורות. וגם הבה"ג וסייעתו ז"ל מנו לאו דלא יסורו ממנו ולא דלא יזח החושן. אלא דלאו דלא יקרע דמעיל לא מנו. ובפ"ז דיומא (ע"ב ע"א) מבואר דהנך תלתא לאוין לאוין גמורין הם ולוקין עליהן. וכן מבואר בפרק בתרא דמכות (כ"ב ע"א) שלוקין על

לאוי דלא יסורו ממנו ולא יזח החושן עי"ש. וכבר ראיתי להרב אזולאי ז"ל בהגהתו על הריטב"א ביומא שם שעמד לתמוה על הבה"ג מדוע לא מנה לאו דלא יקרע.

וכתב לתרץ ע"פ סוגיא דמכות שם דמדלא פריך התם אלא דליחשוב במתניתין שם המסיר בדי הארון והמזיח החושן. ולא פריך נמי דליחשוב קורע המעיל. ש"מ דס"ל דליכא בזה מלקות משום דאין זה לאו וכדס"ל לראב"י בסוגיא דיומא שם עי"ש. אבל אין זה מספיק. דלראב"י גם לא יסורו ולא יזח אינם אזהרת לאו. וכולהו חד טעמא אית להו התם עי"ש. וכיון דלענין לאו דלא יסורו ולא יזח פסקו דלא כראב"י גם לענין לאו דלא יקרע אית לן למימר דלא קי"ל כוותי'. ובאמת הרא"ם ז"ל ביראים (סי' שלי"א) מנה גם לאו דלא יקרע. ובלתי ספק כן הי' גם בנוסחת הבה"ג שלפניו. שהרי כל דבריו סובבים על דברי הבה"ג במנין המצות כידוע. אבל באזהרות הר"א הזקן והר"י אלברגלוני והר"ש בן גבירול ז"ל לא מנו אלא לאו דלא יסורו ממנו ולא יזח בלבד והשמיטו לאו דלא יקרע עי"ש. ומבואר שגם בנוסחת הבה"ג שלפניהם הי' כתוב כבנוסחא שלפנינו. וזה ודאי קשה טובא מאי שנא לאו דלא יקרע מהנד תרי לאוי דלא יסורו ממנו ולא יזח החושן. ועכ"פ דברי רבינו הגאון ז"ל תמוהים לכאורה ביותר. שלא מנה כל שלשה לאוין אלו כלל. וכן באזהרותיו אשר ע"פ עשרת הדברות לא מנה שלשה לאוין אלו" עי"ש בארוכה. ועוד.

15) ש"ח (בשם הגו"א) "כדי שלא יקרע כו". ר"ל אע"פ שפשוטו של מקרא משמע שהוא טעם אלעיל מ"מ מדלא כתיב שלא יקרע אלא לא יקרע ומשמע שלא בפני עצמו הוא דכל הני שמביא רש"י ראייה מהם נמי כן הוא. **וראה באמ"ח (לאחי המהר"ל) לפירש"י כאן** [נעתק לעיל הערה 3]. ועוד.

16) וראה במרגניתא טבא לסהמ"ע שורש ה' "תו כתב הרמב"ן וכבר מנה הרב ז"ל עצמו לאוין וכו' וכן כתובים רבים עכ"ל.

והנראה ליישב קושיא זו לשיטת הרמב"ם הוא, ע"פ מה שכתב המדקדק הגדול מוהר"ר שמואל ארקוולטי בספר ערוגת הבושם בפי השני כשמנה שימושי הוי"ו, מנה וי"ו הסיבה רק לא ירבה לו נשים ולא יסור לבבו, ר"ל שהוי"ו משמש במקום שי"ן שנותן טעם וסיבה למה שקדם כמו ולא יסור לבבו שהוי"ו הוא במקום שי"ן, וכן מנה וי"ו במקום שי"ן אשר, דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה ר"ל כאלו כתיב דבר אל בני ישראל שיקחו לי תרומה ע"ש. וכיון שכן י"ל דהיינו דמשני הש"ס מי כתיב שלא יקרע ר"ל שאינו כתיב ולא יקרע בוי"ו הסיבה, אלא כתיב לא יקרע בלא וי"ו הסיבה ולכך דרשינן ללאו ולא לטעם דאילו היה טעם ה"ל למיכתב ולא יקרע בוי"ו הסיבה. וע"ד זה היינו נמי דמשני מי כתיב שלא יסורו, ר"ל מי כתיב וי"ו הסיבה ולא יסורו הא לא יסורו כתיב וכנ"ל.

ואע"ג דבהא דמשני בולא יזח מי כתיב שלא יזח, א"א לפרש כן שהרי באמת כתיב ולא יזח בוי"ו, יש לפרש דהא דמשני מי כתיב שלא יזח, דה"ק דאי אפשר לומר ולא יזח החשן מעל האפוד הוא טעם כמו שאומר המקשה עבדינהו שפיר כדי שלא יזח, דא"כ הכי הוה ליה למיכתב וירכסו את החשן מטבעותיו אל טבעות האפוד בפתיל תכלת ולא יזח, מאי האי דכתיב וירכסו את החשן וגו' בפתיל תכלת להיות על חשב האפוד ולא יזח וגו' דהשתא להיות על חשב האפוד הוא הטעם ר"ל וירכסו בפתיל תכלת כדי להיות החשן דבוק אל חשב האפוד כמו שפירש"י בחומש וז"ל להיות על חשב האפוד להיות החשן דבוק אל חשב האפוד. והיינו דמשני הש"ס מי כתיב שלא יזח החשן, ר"ל מי כתיב וירכסו בפתיל תכלת ולא יזח דיהא במשמע וירכסו בפתיל תכלת שלא יזח כדקאמרת הא כתיב וירכסו בפתיל תכלת להיות על חשב האפוד דהשתא משמע דלהיות על חשב האפוד הוא הטעם כנ"ל. ודוק. . ומיהו יש ליישב דס"ל לרש"י דודאי פשטיה דקרא משמע שלא יסורו אתי לטעם עבדינהו שפיר כדי שלא יסורו, אלא דילפינן מיניה נמי לאו דכל המסיר בדי ארון לוקה מדלא כתיב שלא יסורו וכמו שפירש"י בחומש בפרשת תצוה לא יקרע כדי שלא

לב שמח לסהמ"צ שם "ונשוב לענין שהיינו בו דמ"מ קשיא ליה לרב ז"ל מההיא סוגיא דקאמרי בהדיא מי כתיב שלא יזח שלא יסור וכו', דמשמע דכל דלא כתיב הכי לית הוא טעמא אלא לאו מיותר והיכי קאמר איהו בולא תחטיא את הארץ ולא תזנה הארץ ולא יחלל זרעו אשר כלם בו"ו שטעמים הם ולא מניעות.

ומה שיש בידי להליץ בעד הרב בזה הוא שהטעמים אל המצות ב' מינין, אחד הטעם שהוא עצמו מחייב המצוה כמו הסבה למסובב עד שאם לא היה אותו טעם גם המצוה לא היתה כלל, ובטעם אשר כזה הוא שאומרים מי כתיב שלא יזח מי כתיב שלא יסורו מי כתיב שלא יקרע, כי אלו ודומיהן הטעם הכתוב בהם הוא המחייב אותם כי אין זולתו טעם אחר ולפיכך היה ראוי שטעמם יהיה כתוב בשי"ן שלא יזח שלא יסור שלא יקרע להורות כי אותם המצות מטעם זה הן כדי שלא יזח וכדי שלא יסורו וכדי שלא יקרע ואם לא מפני זה לא היה הוא יתברך מצוה בהן כי אין להן טעם אלא זה בלבד וכיון שמחמת זה היה ראוי לכתוב כן בשי"ן ולא כתב לפיכך אמרו שאינו טעם אלא ללאו אחר יצאו.

ויש עוד טעמים אחרים שהם אינם המחייבין בעצם אותם הדברים המצווים או המוזהרים אבל הם כמו סניפין נמשכין ומתפשטין בהם ואלה הטעמים לא יכוננו להכתב בשי"ן ולא עליהם יאמרו מי כתיב שלא כו' כי אין הדבר נתלה בהם לבדם, המשל והנמשל בזה הוא לא יוכל בעלה הראשון אשר שלחה לשוב לקחתה ולא תחטיא את הארץ וגו' כי בזולת זה דולא תחטיא את הארץ שהוא שגורם הפסד בארץ כמו שכתב הרב ז"ל יש טעם אחר בדבר מצד עצמו כי רע ומגונה הוא להתחבר עוד עם אשה שהוטמאה מאחרים ולא נכתב ולא תחטיא וגו' אלא להרבות פשע ולהגדיל אשם כי עוד מלבד זה יגרום הפסד בארץ וא"כ אין מקום לכתוב כאן שלא תחטיא את הארץ ולתלות הדבר בזה לבדו. וכן אל תחלל את בתך להזנותה הטעם בזה מבואר כי מה מכוער הדבר בעצמו שאב יפקיר את בתו לזנות ואמר עוד ולא תזנה הארץ

יקרע, והקורעו עובר בלאו שזה ממנין לאוין שבתורה. והקשה בעל ספר נחלת יעקב דהיכי מזכי שטרא לבי תרי, שפירוש הכתיב הוא שלא יקרע ושגם הוא ממנין הלאוין, ואילו בגמ' דיומא משמע דאם הפירוש הוא שלא יקרע אז אינו ממנין הלאוין, מדפריך הש"ס ודלמא ה"ק רחמנא עביד ליה שפיר כי היכי דלא ניקרע, ומשני מי כתיב שלא יקרע. ותירץ דס"ל להרב דבגמ' ה"פ ודלמא עצה טובה בלבד קמ"ל ולא אתי למנין המצות, ומשני מי כתיב שלא יקרע הלכך למנין לאוין נמי אתי עכ"ל. והא דהוכרח הרא"ם לפרש דהא דכתב רש"י ולא יסורו ממנו לעולם היינו משום דכתיב לעיל מיניה בטבעות הארון יהיו הבדים ולא פירש שטעמו של רש"י הוא מדלא כתיב שלא יסורו, כמו שמוכרחים אנו לפרש לפירושו בגמ' הנ"ל דלא יסורו אתי לטעם וגם ללאו מדלא כתיב שלא יסורו, היינו משום דהוקשה לו להרא"ם דלמה לא פירש רש"י בחומש גבי לא יסורו כדי שלא יסורו והמסיר בדי ארון עובר בלאו, כמו שפירש גבי לא יקרע. והוה ניחא ליה דרש"י חזר בפירוש החומש מפירושו בגמ' שצריכין אנו לפרש לפירושו דשם דלא יסורו משמע לטעם וללאו כנ"ל, אלא ס"ל בפירוש החומש דלא יסורו לא משמע כלל לטעם, והוקשה לו הא גבי לא יקרע פירש לטעם וללאו, ולכך נתן הרא"ם טעם דשאני גבי לא יסורו דע"כ א"א לפרש לטעם שהרי כתיב לעיל מיניה בטבעות הארון יהיו הבדים וכנ"ל ודוק היטב" עיי"ש בארוכה.

17) ש"ח (בשם הגו"א). נחלת יעקב (נעתק במרגניתא טבא שם).

באר יצחק (בפירש"י כאן) "ר"ל לפי פשוטו הוא נתינת טעם על הקודם ואיננו אזהרה ופירושו שפה יהי סביב שלא יקרע. אבל מדכתיב קרא בלשון אזהרה לא יקרע ולא כתב ולא יקרע או לבלתי יקרע. ש"מ דלאו נמי הוא דאתי. וז"ל הש"ס המקרע בגדי כהונה לוקה. . שנאמר לא יקרע מתקיף לה רב אחא בר יעקב דילמא ה"ק רחמנא עביד ליי שפה כי היכי דלא ניקרע ומשני מי כתיב שלא יקרע עכ"ל".

להגדיל הכיעור כי גם יגרום שתזנה הארץ. וכן ומן המקדש לא יצא טעם נכון בו כדי שיהיו עיניו ולבו שם ולא יפנה דעתו מעבודת אלוקיו, עוד זאת ולא יחלל את מקדש אלוקיו אשר בצאתו ממנו בזהו ומחללו כי מאפס ותהו נחשב לו שעוזב אותו והולך. כשידקדק המדקדק בכל אלו הנזכרים והנשארים דוגמתם זה דרכם ולכך אי אפשר להם להכתב בשי"ן ואין לו להקשות עליהם ממ"ש בגמ' מי כתיב שלא כו' ולא לפרש בשביל כך ללאוין יתרים וק"ל:

ובהיותי מתבונן בענין זה דקדקתי בפירוש רש"י על החומש כתב בפי' תצוה לא יקרע כדי שלא יקרע והקורעו עובר בלאו שזה אחד מן הלאוין שבתורה וכן לא יזח החשן ולא יסורו ממנו עכ"ל. וזקן ביתו הרא"ם ז"ל לא דבר בזה כלל ואצלי קשה כי נראה שרש"י כתב הפך מסקנת הגמ' בסוגיא דיומא הנזכרת לעיל המקרע בגדי כהונה לוקה שנאמר לא יקרע ודילמא ה"ק עביד ליה שפה כי היכי דלא ליקרע מי כתיב שלא יקרע משמע בהדיא דאי הוה כתיב שלא יקרע שאז היה הוא טעם לא הוה מפקינן ליה ללאו, וא"כ רש"י דקאמר לא יקרע שלא יקרע דמפרש ליה שטעם הוא ולא לאו וכתב תו והקורעו עובר בלאו כו' הוה תרתי דסתרי אהדדי. ונ"ל לומר דרש"י מפרש דמאי דקאמר בגמ' ודילמא ה"ק עביד ליה שפה כי היכי דלא ליקרע ר"ל דא"כ טעם הוא בלבד ואינו לאו ומשני מי כתיב כו' רוצה לומר דאי הוה כתיב הכי שלא יקרע כדבריך כן היה דלא הוה משתמע אלא טעמא גרידא השתא דכתב לא יקרע אף על גב דאפי"ה טעמא הוא וכאילו אמר שלא יקרע מ"מ לאו נמי שמעינן מיניה מדלא קאמר בהדיא שלא יקרע בשי"ן אלא לא יקרע. כן נראה לי לדעת רש"י עיי"ש בארוכה. **נתינה לגר כאן** [נעתק לעיל בשוה"ג האי להערה 5].

וראה רמב"ן בהשגותיו לשהמ"צ שם "וכבר מנה הרב ז"ל עצמו לאוין שהן בנותני טעם יותר מאלו, אבל רבותינו עושים אותם מניעות כמו שאמרו בגמרא יומא (דף ע"ב) אמר רחבה אמר רב יהודה המקרע בגדי

כהונה לוקה שנאמר לא יקרע מתקיף לה רב אחא בר יעקב דילמא הכי קאמר רחמנא עביד ליה שפה כי היכי דלא ליקרע מי כתיב שלא יקרע, וכן אמרו שם המזיח חשן מעל האפוד לוקה והמסיר בדי ארון לוקה ובכולן הקשו שהן טעמים למצוה שקדמה דהכי קאמר רחמנא עבדינהו שפיר כדי שלא יזח ולא יסורו, והשיבו מי כתיב שלא יזח ושלא יסורו, ומאלו נלמוד שכל מקום שנאמר בתורה לאו מוסף על המצוה ואיננו טעם מפורש למה שקדם נתפוס אותו לאו בפני עצמו כמו לא יקרע ולא יזח. וכן כתובים רבים כגון ערות כלתך לא תגלה אשת בנך היא לא תגלה ערותה, על דרכו של הרב אינו אלא לטעם למה שקדם, כי רעה גדולה היא שהיא אשת בנך שהוא חייב בכבודך ואתה מתחייב באהבתו אין ראוי שתגלה ערותה" עיי"ש בארוכה.

18) במרגניתא טנא שם (וראה גם רש"ש ליומא שם "גה"ש הקשה בשם ק"ח מן ולא יסור לבבו דסנהדרין ע"ש. כאן לק"מ דהכא כתיב לא והתם כתיב ולא והו' משמש במקום למען. עי' תל"ע. ועי' תוספות יום טוב ר"פ בנות כותים שגם בלשון משנה ו' משמש במקום ש'. אבל קושייתו יפה על הא דבסמוך דכתיב ולא יזח בו"י) **כ' דהוא"ו ד"ולא יזח" משמש כ"שי"ן", ולכן פשוט דהוא נתינת טעם* [וקושיית הגמרא (שם) "מי כתיב שלא יזח" מפרש באו"א, עיי"ש]**

- אבל (נוסף לזה דאם כן ס"ל לרש"י הו"ל לפרש (ב"ולא יזח") ולא לסתום - הרי) בפירש"י כאן מפורש "והקורעו עובר בלאו כו' וכן ולא יזח", היינו ש"ולא יזח" הוא לאו, ולפי דבריו למה צריכים לדחוק שהוא (גם) לאו.

(* - ועפ"ז לא תהי' סתירה מפרש"י שופטים (יז, טז) "רק לאירבה"לו סוסים ולא ישיב את"העם מצרימה למען הרבות סוס והי' אמר לכם לא תספון לשוב בדרך הזה עוד") "שלא ישיב" וז"ל שם ד"ה לא ירבה לו סוסים: אלא כדי מרכבתו, שלא ישיב את העם מצרימה, שהסוסים באים משם, כמה שנאמר בשלמה (מלכים א יז)

ותעלה ותצא מרכבה ממצרים בשש מאות כסף וסוס בחמשים ומאה

משא"כ "לא יסורו" דליכא וא"ו - הוא ציווי [וב"לא יקרע" שפרש"י "כדי שלא יקרע" - אף שליכא וא"ו - יש לחלק ע"פ המבואר לקמן בפנים],

ולהעיר דבפקודי (לט, כא. כג) נאמר "ולא יזח" ו"לא יקרע" בדרך סיפור (ראה הערה הבאה והערה 27), משא"כ אצל הבאת הבדים בטבעות בפ' ויקהל (לז, ה) "ויבא את־הבדים בטבעת על צלעת הארן לשאת את־הארן" לא נאמר "לא יסורו".

19) ואף דבמש"נ לקמן (פקודי לט, כא "וירכסו את־החשן מטבעתיו אל־טבעת האפד בפתיל תכלת להיות על־חשב האפד ולא־יזח החשן מעל האפד כאשר צוה ה' את־משה") "וירכסו גו' להיות על חשב האפוד ולא יזח החושן גו'" מוכרח לפרש שאינו ל' ציווי (כ"א המשך ללפניו), שהרי זהו חלק מהסיפור דעשיית המשכן וכליו

- הרי מובן דבמקום שאפשר מתאים יותר לפרש שהוא ל' ציווי (מכיון שלא נאמר "שלא גו'").

ופשוט דאין לפרש (עכ"פ בדרך הפשט) שכוונת הכתוב היא לשני ענינים - הן לאו והן נתינת טעם - כשאין הכרח בדבר.

20) ראה נתינה לגר כאן. תו"ש כאן. וע"ד ההלכה - ביאור הרי"פ פערלא לסהמ"צ רס"ג שם.

21) תרומה שם.

22) ראה דבק טוב כאן "לא יקרע, הכי פירושו של רש"י מאחר שנקוד בקמץ אל תטעה שהוא אינו לאו אלא הוא לאו והוא ציווי כדי שלא יקרע והקורעו עובר בלאו, אי"נ ה"פ דמשמע פשוטו דקאי אדלעיל ונתן טעם ולא ממנין לאוין ל"פ שאל תטעה דאל"כ הוה ליה לכתוב שלא יקרע".

23) בא יב, טז "וביום הראשון מקרא־קדש וביום השביעי מקרא־קדש יהיה לכם כל־מלאכה לא־יעשה בהם אך אשר יאכל לכל־נפש הוא לבדו יעשה לכם" ד"ה לא יעשה בהם: אפילו על ידי אחרים.

וראה רמב"ן שם "כל מלאכה לא יעשה בהם פירש רש"י אפילו על ידי אחרים. ולא הבינותי זה, שאם האחרים האלו ישראל, הם עצמן מוזהרין עליה, ואין אני מוזהר במלאכתי שלא תעשה על ידו, אלא שאם מטעה אותו באסור, מוזהר עליה משום ולפני עור לא תתן מכשול (ויקרא יט יד), בין במלאכתו בין במלאכת העושה עצמו. ואם אחרים הללו גוים, אין אנו מוזהרים בתורה על מלאכה של גוי כלל לא ביום טוב ולא בשבת, אלא שיש בה שבות מדבריהם עם האמירה שלנו, כמו שאמרו אמירה לגוי שבות (שבת קנ.). וזה דבר מבואר בגמרא:

אבל מצאתי במכילתא (כאן) כל מלאכה לא יעשה בהם, לא תעשה אתה, ולא יעשה חברך, ולא יעשה גוי מלאכתך אתה אומר לא תעשה אתה ולא יעשה חברך ולא יעשה גוי מלאכתך, או לא תעשה אתה ולא יעשה חברך ולא יעשה גוי מלאכתו, תלמוד לומר ששת ימים תעשה מלאכה (ויקרא כג ג), הא לא תעשה אתה ולא יעשה חברך אבל יעשה גוי מלאכתו. דברי ר' יאשיה. ור' יונתן אומר אינו צריך, והלא כבר נאמר (להלן כ ט) ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך, והרי דברים קל וחומר, ומה שבת חמורה אין אתה מוזהר על מלאכת הגוי כמלאכתך וכו'. ע"כ בברייתא זו. ובודאי היא אסמכתא בעלמא שבאו לאסור מדבריהם אמירה במלאכת שלנו, וסמכו אותה למקרא הזה, אבל במלאכת הגוי בשלו מותר. ולפי דרכנו למדנו שלא גזרו באמירה לגוי אלא בשלנו, אבל בשלו אומר לגוי ועושה. וכן פירש רש"י בגמרא בבא מציעא (צ.):

ושם במכילתא עוד, אין לי אלא דברים שהם משום מלאכה, דברים שהן משום שבות מניין, תלמוד לומר ושמתם את היום הזה (פסוק יז), להביא דברים שהן משום שבות וברייתות כאלה מטעות ואין

ראוי לכותבן כפשוטן, שגם זה נראה שהוא אסמכתא בעלמא. ויש לי בזה פירוש נכון, עוד אדבר עליו בע"ה."

24) החילוק דיקרע יעשה יאכל (ק, ע, א - בקמץ) וכו' (לגבי יזח, יסורו וכו') - שהם מדגישים "באיזה אופן שיהי" או בל' רש"י (שבפנים) "אפילו ע"י אחרים" "שום אכילה" (רש"י פסחים כא, ב "אמר חזקיה, מנין לחמץ בפסח שאסור בהנאה, שנאמר לא יאכל חמץ, לא יהא בו היתר אכילה. טעמא דכתב רחמנא לא יאכל חמץ, הא לא כתב לא יאכל, הוה אמינא, איסור אכילה משמע, איסור הנאה לא משמע"

ד"ה לא "מדקרינא לא יאכל משמע לא יהא בו היתר המביא לידי שום אכילה וסתם הנאות לידי אכילה הם באות שלוקח בדמים דבר מאכלי", משא"כ הנ"ל דאין "מדברים" עד"ז.

25) להעיר מהמבואר בצפע"נ (נסמן לקמן הערה 41): דגבי מעיל גרמא (אף שהבפועל נעשה באיזה אופן שהוא) אסור ולכן מדויק לשון הפסוק דכתב לא יקרע.

26) להעיר מדעת הבה"ג (ראה לעיל הערה 14) שמנה הלאוין ד"לא יסורו" ו"לא יזח", ולא הלאו ד"לא יקרע".

27) עכ"פ כאן - משא"כ ב"לא יקרע" הנאמר בפקודי (לט, כג) דאא"פ לפרש שהוא ציווי (ראה לעיל הערה 19).

28) להעיר מלקו"ש ח"ה ע' 281 "וועט מען עס פארשטיין בהקדים, אז דער כלל פון עיקם הכתוב כו' בכדי ניט זאגן קיין דבר מגונה, איז עס נאר אין סיפורים פון תורה, אבער ניט אין הלכות. וואס דערפאר געפינען מיר אז בכמה מקומות, אזוי ווי אין פ' שמיני און פ' ראה, שטייט דער לשון טומאה אין ניט אינו טהור, ווייל וויבאלד אז דארט רעדט זיך וועגן א הלכה, איז א הלכה דארף מען זאגן קלאר".

ח"י ע' 26 ואילך "הביאור בזה: כשהנידון הוא בלשון הבאה בתור פסק הלכה, אזי

צריך ה"פסק" להיאמר בלשון היותר ברורה - אפילו אם לשון זו היא "דבר מגונה" - בכדי שההלכה תהי פסוקה וברורה לגמרי. ועפ"ז יובן מה שברוב המקומות בתורה נאמרה לשון "טמא" - אעפ"י שהדיבור "בלשון קצרה" לא גדלה מעלתה (לפי המהרש"א) על הדיבור "בלשון נקי" - לפי שרק בסיפורי התורה יתכן שענין הטומאה (וכיו"ב) יכתב באופן של "עיקם הכתוב" (בעיקום ועילום, ולא באופן ישר וגלוי); ושם (בסיפורי התורה) הרי "לשון ארוך ונקי" מצוי הוא לאפחות מ"לשון קצר ומגונה". היות כי "לשון קצר ומגונה ולשון ארוך ונקי שווים הם". משא"כ באותם (רוב) המקומות בתורה, שענינם הוא פסק הלכה, בהכרח שהכתוב ישתמש בלשון "טמא", (לא משום מעלתה "כלשון קצרה", אלא) מפני שהלכה צריכה להיאמר באופן של פסק ברור" עיי"ש בארוכה.

29) וגם להגירסא (דלעיל הערה 7) "שזה אחד מן הלאוין" - הרי הכוונה בזה (לא שהוא לאו - דא"כ מה מוסיף בזה, ומהו הל' אחד מן כו' - כ"א) ממנין הלאוין.

30) פרשתנו כח, ב "ועשית בגדיקדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת".

31) וראה גם פרש"י על הש"ס (זבחים יח, רע"ב "תנו רבנן היו מרושלין מסולקין משוחקים ועבד עבודתו כשירה לבש שני מכנסים . . או שהיו מטושטשין או מקורעין ועבד עבודתו פסולה"): "מקורעין - ואפי' הן חדשים דלאו בגד . . דבעינן לכבוד ולתפארת" וז"ל שם: "ואפילו הן חדשים דלאו בגד הוא הראוי לעבודה דבעינן לכבוד ולתפארת".

וכ"ה ברמב"ם הל' כלי המקדש פ"ח ה"ד "בגדי כהנה מצותן שיהיו חדשים נאים ומשלשלים כדרך בגדי הגדולים שנאמר לכבוד ולתפארת. היו מטושטשין או מקרעין או ארכין יתר על מדתו או קצרים פחות ממדתו או שסלקן באבנט ועבד עבודתו פסולה. היו משחקין או שהיו ארכים וסלקן

באבנט עד שנעשו כמדתו ועבד עבודתו כשרה"

(ובבי' הרי"פ שם: הך דרשא דלכבוד ולתפארת כו' לא מצאתי מקורה בשום דוכתא וז"ל שם: "והנה עלה דתניא (בפי"ב דזבחים י"ח ע"ב) בבגדי כהונה שאם היו מטושטשין או מקורעין ועבד עבודתו פסולה. פירש"י וז"ל מקורעין ואפי' הן חדשים דלאו בגד ראוי לעבודה הוא דבעינן לכבוד ולתפארת עכ"ל. וכן כתב הרמב"ם ז"ל (בפי"ת מהלכות כלי מקדש ה"ד) עיי"ש. ולכאורה במקורעין לא היו צריכין לזה דתיפוק לי' מדכתיב שפה יהי לפיו לא יקרע. דכיון שהצריכה תורה לעשות שפה כדי שלא יקרע מכלל שאם נקרע נפסל. וממילא נמי עבודתו פסולה. ואע"ג דכתב הרמב"ן ז"ל (בסה"מ לאוין קס"ג) דקרועי בגדים פסולין לעבודה משום מחוסר בגדים לפי שאינו לבוש במקום הקרע עיי"ש בדבריו. מ"מ יתכן דהא גופא מדכתיב לא יקרע הוא דנפק"ל. דבלא"ה הי' נראה לומר דאע"ג דקרוע במקצת מ"מ אכתי תורת בגד עליו. ולא מיקרי בהכי מחוסר בגדים.

ואפי' לפמשי"כ הרמב"ם ז"ל (בסה"מ לאוין קס"ד. ובפי"א מהלכות ביאת מקדש) דקרועי בגדים הוי"ל בכלל לאו דבגדיכם לא תפרמו. ואם עבד בהן חייב מיתה עיי"ש. מ"מ היינו דוקא בעודם מקורעים. אבל כשחזר ותקנם אין לפסלן מהאי טעמא. אלא מדחששה תורה שלא יקרע שמעינן שאם נקרע פסול ואין לו תקנה. מיהו נראה דהיינו דוקא אם נימא דמאי דכתיב לא יקרע אינו אלא טעם לרישא דקרא. שפה יהי לפיו סביב כדי שלא יקרע. אבל למ"ד דלא יקרע הוא מילתא באנפי נפשי' והוא אזהרת לאו שלא לקרוע אין מזה שום ראוי לומר שיפסל ע"י קריעה. דאע"פ שהזהירה תורה שלא לזלזל בבגדי כהונה ולקורען. מ"מ שפיר י"ל שאם נקרעו לא נפסלו בהכי. ולזה כיון דאמרינן בסוגיא דיומא שם דהקורעו עובר בלאו דלא יקרע ולוקה. להכי הוכרחו הרמב"ם ורש"י ז"ל לפרש דנפק"ל מקורעין מדכתיב לכבוד ולתפארת. אבל לפמשי"כ דשאר אמוראי לא ס"ל הכי. וא"כ למ"ד דקרא דלא יקרע אינו אלא

לנתינת טעם שיעשה שפה לפיו סביב כדי שלא יקרע. ודאי מהך קרא נפק"ל שפיר דמקורעין פסולין. ובאמת דעיקר הך דרשא דלכבוד ולתפארת למיפסל בגדי כהונה מטושטשין ומקורעין שכתבו רש"י והרמב"ם ז"ל. לא מצאתי מקורה בשום דוכתא. ועי' בפסיקתא זוטרתא ובדברי הרמב"ן ז"ל (בפרשת תצוה) על הך קרא דלכבוד ולתפארת עיי"ש ואכמ"ל בזה. ועכ"פ ודאי למ"ד דלא יקרע לנתינת טעם לצורך השפה הוא דכתיב. משמע מיני' שפיר דמקורעין פסולין כדכתיבנא. ולא הוצרכו רש"י והרמב"ם ז"ל לקרא דלכבוד ולתפארת אלא למ"ד דקרא לאזהרת לאו אתי. ואע"ג דרש"י (בפרשת תצוה) פירש קרא דלא יקרע לטעם וגם ללאו עיי"ש. כבר ביאר הרי"ב צידה לדרך שם לנכון דכוונת רש"י לפרש שני פירושים. האחד לפי פשוטו של מקרא. והשני ע"פ דרשתם ביומא שם שהוא בא לאזהרת לאו. וכדרכו של רש"י ז"ל עיי"ש בדבריו").

(32) ראה פרש"י תשא לד, כג "שלש פעמים בשנה יראה כלזכורך אתפני האדן ה' אלקי ישראל" ד"ה כל זכורך: כל הזכרים שבך; הרבה מצות בתורה נאמרו ונכפלו – ויש מהם שלש פעמים וארבע – לחייב ולענוש על מנין לאוין שבהם ועל מנין עשה שבהם ("הרבה מצות כו").

צו ו, ו "אש תמיד תוקד עליהמזבח לא תכבה" ד"ה לא תכבה: המכבה אש על המזבח עובר בשני לאוין.

שמיני יא, מד "כי אני ה' אלקיכם והתקדשתם והייתם קדשים כי קדוש אני ולא תטמאו אתנפשתיכם בכלהשרץ הרמש עליהארץ" ד"ה ולא תטמאו וגו': לעבר עליהם בלאוין הרבה, וכל לאו מלקות, וזהו שאמרו בתלמוד (מכות ט"ז:), אכל פוטיתא לוקה ארבע, נמלה לוקה חמש, צרעה לוקה שש.

אמור כג, לא "כלמלאכה לא תעשו חקת עולם לדרתיכם בכל משבתיכם" ד"ה כל מלאכה וגו': לעבר עליו בלאוין הרבה, או

להזהיר על מלאכת לילה כמלאכת יום.
ועוד.

33) ע"ד פירש"י לעיל (משפטים כג, ט
"וגר לא תלחץ ואתם ידעתם אתנפש הגר
כיגרים הייתם בארץ מצרים"): בהרבה
מקומות כו' מפני שסורו רע וז"ל שם ד"ה
וגר לא תלחץ: בהרבה מקומות הזהירה
תורה על הגר מפני שסורו רע.

ועייג"כ פירש"י תשא שם: לחייב ולענוש
כו'.

34) יומא שם [נעתק לעיל הערה 4].

35) אף שי"ל דכ"ה גירסת רש"י בש"ס
שם - וכגירסת הר"ח שם "המקורע בגדי
כהונה עובר בלאו שנאמר לא יקרע".

36) ובפרט ד"כל היכא דאיכא למדרש
דרשינן ולא מוקמינן בלאוי יתירי"
(פסחים כד, רע"ב "אמר ליה רבינא לרב
אשי, ואימא, לעבור עליו בשני לאוין. לאו
מי אמר אביי אכל פוטיתא לוקה ארבע.
נמלה לוקה חמש. צירעה לוקה שש, אמר
ליה, כל היכא דאיכא למדרש דרשינן, ולא
מוקמינן בלאוי יתירי"). ופשוט דכ"ה גם
ע"ד הפשט.

וראה פירש"י משפטים כג, יט "ראשית
בכורי אדמתך תביא בית ה' אלקיך לא-
תבשל גדי בחלב אמו" ד"ה לא תבשל גדי:
אף עגל וכבש בכלל גדי, שאין גדי אלא לשון
ולד רך, ממה שאתה מוצא בכמה מקומות
בתורה שכתוב גדי והצרך לפרש אחריו
עזים, כגון אנכי אשלח גדי עזים (בראשית
ל"ח), את גדי העזים (שם), שני גדיי עזים
(שם כ"ז), ללמדך שכל מקום שנאמר גדי
סתם אף עגל וכבש במשמע. ובג' מקומות
נכתב בתורה, אחד לאסור אכילה, ואחד
לאסור הנאה, ואחד לאסור בשול

(ותשא לד, כו "ראשית בכורי אדמתך תביא
בית ה' אלקיך לאתבשל גדי בחלב אמו"
ד"ה לא תבשל גדי: אזהרה לבשר בחלב,
ושלש פעמים כתוב בתורה, אחד לאכילה
ואחד להנאה ואחד לאסור בשול) ועוד.

37) אף ששם פירש"י "לא יסורו ממנו -
לעולם", וראה רא"ם שם: "דאל"כ הא
כתיב לעיל מיני' בטבעות הארון יהיו
הבדים" - הרי הול"ל "בטבעות הארון יהיו
הבדים לעולם", ול"ל להוסיף לאו?

38) אף שהוספת הלאוין ד"לא תסור" ו"לא
יזח" אינה כבנדו"ד שהיא רק מפני "שזה
ממנין לאוין שבתורה", כנ"ל בארוכה
בפנים - בכ"ז מוכח מזה שיש כאן הענין
דהוספת לאוין בכלל.

ויומתק יותר - את"ל שכונת רש"י במ"ש
"וכן לא יזח ולא יסורו כו"ו" היא ג"כ
(כבנדו"ד) שהפירוש בהכתוב הוא "כדי
שלא יסורו", "כדי שלא יזח" [כי אף ששם
על אתר מתאים יותר לפרש שהוא רק לשון
ציווי (כנ"ל בפנים ס"ה), מ"מ, לאחרי
שמוכרחים לפרש כן ב"לא יקרע", הרי
אפשר לפרש וכדי שלא לחלק - ע"פ פשט
- קרוב לומר שכ"ה הפירוש גם ב"ולא
יזח" ו"לא יסורו"], אלא שהם גם לאוין
(מכיון שלא נאמר "שלא כו").

ולפי"ז גם הוספת לאוין אלה הוא רק מפני
"שזה ממנין לאוין כו".

39) הל' כלי המקדש פ"ט ה"ג "והקורע פי
המעיל לוקה שנאמר לא יקרע. והוא הדין
לכל בגדי כהונה שהקורען דרך השחתה
לוקה".

ושם ה"י: וכל המזיח חושן כו' דרך קלקול
לוקה וז"ל שם: "ומורידין את השרשרות
שבטבעות כתפות האפוד עד טבעות החשן
העליונות כדי שידבקו זה בזה ולא יזח
החשן מעל האפוד. וכל המזיח חשן מעל
האפוד ומפרק חבורן דרך קלקול לוקה".

אבל בבדים כתב סתם "שהמסיר כו'
לוקה" (שם ספ"ב "כשנושאים אותו על
הכתף נושאים פנים כנגד פנים ואחוריהם
לחוץ ופניהם לפנים. ונוהרים שלא ישמטו
הבדים מן הטבעות. שהמסיר אחד מן
הבדים מן הטבעות לוקה. שנאמר בטבעת
הארן יהיו הבדים לא יסורו ממנו").

40) כ"כ בקרבן חגיגה סי' סח (הובא במל"מ שם) "והקורע פי המעיל לוקה שנאמר ולא יקרע. והוא הדין לכל בגדי כהונה שהקורען דרך השחתה לוקה. ושאר בגדי כהונה דהקורען לוקה ילפי לה נמי מלא יקרע דכתב גבי מעיל דסי"ל להו בגמ' דהוקשו בגדי כהונה זה לזה וכיון דעל המעיל יש לאו מינה לכל הבגדים נמי דמאי שנא מעיל.

אך צריך להבין לשון רבינו דדקדק ואמר בשאר בגדי כהונה הקורען דרך השחתה דוקא מריהטיה דלישניה משמע דבמעיל לוקה אפי' שאינו דרך השחתה ובשאר בגדים דוקא דרך השחתה וצריך לדעת מנין הוציא חילוק זה . . ולעני"ד עם שנבין מ"ש בגמ' שם ביומא דף ע"ב אמר רב יהודה המקרע בגדי כהונה לוקה שנא' לא יקרע. מתקיף לה רב אחא בר יעקב ודילמא ה"ק רחמנא נעביד לה שפה כי היכי דלא יקרע. מי כתיב שלא יקרע וכו' יעו"ש ורש"י ז"ל בפ"י החומש כתב לא יקרע שלא יקרע והקורעו לוקה וכו' יעו"ש וקשה טובא דהיכי כתב הקס"ד שאמרו בגמ' שכוונת הפסוק שלא יקרע . . והביאור דבגמ' כשרצו ללמוד מן המעיל לכל בגדי כהונה הקשו דאימא דקרא לא קפיד אלא על המעיל שהי' צוה לעשות לו שפה שלא יקרע והגם שי"ל שאף לאו לא יש אפי' על המעיל עם כל זה לגבי המעיל נאמר שהרי הוא כלאו גמור אבל לגבי שאר כלים שלא מצינו שצוה ה' שיעשה שפה כדי שלא יקרעו א"כ אין בהם לאו הקורען להכי קאמר שאם כוונת הכתוב על המעיל לבד כדי שלא נטעה ונאמר שהוא לאו כולל היה לו לומר שלא יקרע דבמקום דאיכא למטעי חייש קרא שלא נטעה ואז אם היה אומר שלא יקרע אז הייתי אומר שיש לאו במעיל או לא אבל לגבי שאר כלים בודאי שלא יש לאו עליהם עתה שאמר קרא לא יקרע הגם שכוונת הפסוק לומר נעביד לה שפה כדי שלא יקרע דאי ללאו לחודיה היה לו לומר ולא יקרע אבל באומרו לא יקרע משמע שהוא סמוך אדלעיל שאמר שפה יהיה לפיו ומשו"ה לא יקרע אבל מראות שלא אמר בפירוש שלא יקרע כדי שלא נטעה ודאי דללאו נמי כוון קרא ואדרבה כוון לומר לא יקרע נפרד כיון

שהוא לאו כולל לכל הכלים ותו י"ל למאי דמותבינן מולא יסור את לבבו דשאני התם דלא יסור הוא מוכרח דהוא קשור עם ציווי הנשים בולא יסור את לבבו ע"י הנשים הנ"ל משא"כ הכא שמ"ש לא יקרע אינו מוכרח שיהיה קשור אדלעיל אלא מעיל הנזכר לא יקרע אבל ולא יסור בהכרח לומר דקאי אדלעיל שאפי' שנאמר שצויה ולא ירבה לו נשים אפילו כאביגיל ולא יסור את לבבו אפי' אחת ומסירה את לבו ונמצא שולא יסור הוא נפרד עם כל זה מוכרח לומר דקאי לאישות הנזכרת דאין לומר שכוונת הפסוק ולא יסור את לבבו באופן שיהיה ולא ע"י נשים שזה לא שייך הכא באמצע ועוד שכל ישראל מוזהרים שלא לסור מאחרי ה' ולא תתורו אחרי לבבכם השמרו לכם וכו' וסרתם וכו' ובמלך עצמו קאמר למטה לבלתי סור וכו' אלא ודאי מוכרח דקאי לאישות דלעיל ע"י נשים הנזכר וכיון שכן שולא יסור מוכרח דקאי אנשים דלעיל א"כ אפי' שאמר ולא יסור היינו שלא יסור אבל כאן יש לפרש לא יקרע נפרד בפני עצמו ואינו מוכרח דקאי אדלעיל וכיון שכן אי ס"ד שכוונת הכתוב שלא יקרע היה לו לומר שלא יקרע אלא ודאי ללאו בפני עצמו אתא ודוק:

נחזור למאי דאתינן עלה שרש"י ז"ל כלל השני פרושים שפירש מ"ש בגמ' כדאמרן שאילו אמר שלא יקרע אז היה הבנה אחת אבל עכשיו שאמר לא יקרע אז נפרש זה וזה שהוא לאו כולל כל הכלים מדלא אמר שלא. וגם כוונת הכתוב לומר שצוה שיעשו לו שפה לא יקרע דאי ללאו לחודיה לימא ולא יקרע ותו דמשמעותיה דקרא משמע דטעם שאמר ה' שפה יהיה לפיו היינו משום שלא יקרע מדסמיך ליה והפשט לא מפשט אך מדלא אמר שלא בפירוש כדי שלא נטעה שהפסוק אתא ללאו כולל או לפחות למעיל משמע דכך היא כוונת התורה שהוא לאו כולל או למעיל ושאר בגדים ילפי ממעיל כיון שהוקשו כל הבגדים זה את זה ממ"ש בגדי קדש הם. וזו היא שיטתו של הרמב"ם ז"ל והגמ' שחילקו בין מעיל לשאר בגדים שכיון שבמעיל מצינו שצוה ה' שיעשו לו שפה כדי שלא יקרע שזהו משמעותו של מקרא גם ממה שלא אמר ולא יקרע בוא"ו

ר"פ פערלא שם "ולכאורה הי אפשר לומר לזה עפמשי"נ הרמב"ם ז"ל (בפ"ט מהלכות כלי מקדש ה"ג) דדוקא כשקורע דרך השחתה הוא דלוקה עיי"ש. וא"כ כאן שאינו קורעו אלא כדי לטהרו מטומאתו שיהא יכול להכניסו לעזרה לקיים בו מצות כיבוס במקום קדוש. אין זה דרך השחתה. ומדאורייתא אין בו משום לאו דלא יקרע ולא מתסר אלא מדרבנן. והיינו דקאמר משום שנאמר לא יקרע. וכדרך שפירש"י בגיטין שם. אבל ז"א דכיון דאפשר להכניסו בעזרה בפחות משלש על שלש בלא קריעה ודאי כשקורעו אפי" בכה"ג הו"ל דרך השחתה. ומדאורייתא קאי עלה בלאו דלא יקרע. ונראה דזו היא כוונת הר"ב מל"מ (בהלכות כלי מקדש) שם עיי"ש ובמש"כ עוד בזה (בפ"ח מהלכות מעה"ק) עיי"ש היטב ואין להאריך בזה" עיי"ש בארוכה. **ועוד) כוונת הרמב"ם היא דגם במעיל אינו לוקה כ"א "דרך השחתה".**

וכן משמע דעת החינוך (מצוה קא "שלא לקרע המעיל של כהנים - שלא להכרית פי המעיל של כהן גדול, שנאמר (שמות כח לב) לא יקרע. משרשי המצוה. לפי שהקריעה דבר של גנאי אצלנו וענין השחתה, ואף כי בפי הבגד, נתרחקנו מן הדבר והזהרנו עליו בלאו כדי שילבשוהו הלובשו באימה וביראה ובנחת ודרך כבוד שיירא מלקרעו ומלהשחית בו דבר"),

כמ"ש במנ"ח שם "שלא להכרית כו". עיין ר"מ כאן פ"ט מש"ס דיומא ע"ב והרהמ"ח לא הבי' רק פי המעיל וביומא שם המקרע בגדי כהונה לוקה שנא' לא יקרע הרי לאו זה על כל בג"כ וילפינן להו ממעיל דשויים לענין לאו זה. וז"ל הר"מ הקורע פי המעיל לוקה כו' וה"ה לכל בג"כ שהקורען דרך השחתה לוקה נראה דמחלק בין מעיל לשאר בג"כ דבמעיל לוקין בכ"ע ובשאר בג"כ דוקא דרך השחתה וזה נראה דעת הקרבן חגיגה במ"ל כאן והמ"ל דחה דבריו ולא כתב מאיזו טעם. ובפ"י מהלכות מעה"ק מביא גם כן ד' הק"ח בסתם ולא כתב עליו כלום ונראה מד' המ"ל שדעתו דגם במעיל א"ח רק בדרך השחתה ובאמת בש"ס אינו מבואר כלל דדוקא בדרך

משמע שהוא טעם לשפה הנזכר א"כ משמע שכוונת ה' שלא יקרע המעיל אפי' שאינו דרך השחתה אלא אגב לבישתו חשש ה' שלא יקרע ולהכי צוה דלעביד ליה שפה א"כ הלאו דידיה הוא אפי' שלא בדרך השחתה ולהכי שם לגבי כשנטמא והותז עליו דם חטאת אמר כיצד מטבילו מכניסו פחות פחות מג' כיון שאינו יכול לקורעו אפי' שלא בדרך השחתה דהא קמן שצוה ה' שיעשו לו שפה כדי שלא יקרע ואם יקרע מאי איריאי כיון שלא כיוון להשחיתה אלא ודאי דאפי' שלא בדרך השחתה מוזהר להכי לא הזכיר שם אלא המעיל אבל שאר בגדים כיון שלא מצינו שצוה ה' לעשות הרחקה וגבול כמו הכתונת והמכנסים דלעביד להו שפה כדי שלא יקרעו משמע שאם יקרעו לא איריאי כיון שאינו דרך השחתה ולהכי שם לגבי הטבילה יכול לקורען כיון שאינו מכוון להשחתה. אבל דרך השחתה יש לאו מדהוקשו בגדי כהונה זה לזה ואהני ההקיש לקריעה ממש דרך השחתה. ותו מדלא אמר ולא יקרע בוא"ו החיבור משמע דלא יקרע לכל בגד ובגד קאי ולכל חד כדיניה לגבי מעיל כיון שאני רואה שצוה דלעביד ליה שפה שלא יבוא לידי קריעה כשלובשו משמע אפי' שלא דרך השחתה ולגבי שאר כלים שלא מצינו שצוה אז משמע דבשאינו דרך השחתה לא איריאי ודוק".

אבל לדעת כמה (ראה מל"מ שם "שהקורען דרך השחתה לוקה. בעל קרבן חגיגה סי' ס"ח ס"ל דדוקא בשאר בגדי כהונה אינו לוקה כי אם דרך השחתה אבל במעיל לוקה אפי' שלא בדרך השחתה ומטי בה ממ"ש רבינו בפ"ח מהלכות מעשה הקרבנות דין כ' יע"ש ולדידי ליתנהו להני מילי".

קרית ספר שם "אזהרת רז שלא לקרוע פי המעיל והקורעו לוקה דכתיב לא יקרע וה"ה לכל בגדי כהונה שהקורען דרך השחתה לוקה דגלי קרא גבי מעיל וה"ה לכל שאר בגדי כהונה כדאמר ונראה דלא איצטרך קרא לקריעת בגדי כהונה אלא אפילו צריך לקריעתן דאי לאו בגדי כהונה אמרינן דבל תשחית דגופיה עדיף אבל בבגדי כהונה לקי לעולם כדאמר".

השחתה ובכ"מ כתב דהוא כמו נותץ מזבח ואין זה ראוי דשם כתיב ונתצתם את מזבחותם כו' ונצטוינו שנשחית בדרך השחתה המזבחות שלהם וע"ז כתיב לא תעשון כן והיינו בדרך השחתה אבל כאן מי יודע מאיזה טעם אסרה תורה אך מכל מקום מצד הסברא דקורע ע"מ לתקן אין סברא לאסור ובודאי הר"מ מצא ד"ז בברייתא. ומד' הרהמ"ח בשרשי המצוה נראה דעתו דדוקא בדרך השחתה ע' בלשונו.

והנה הק"ח הביא ראיה נכונה לדבריו שיש חילוק בין המעיל דחייב אף שלא דרך השחתה ובין בג"כ מזבחים צ"ה ומבואר בר"מ פ"ז מהלכות מעשה הקרבנות דדם חטאת דניתז על הבגד דצריך כיבוס בעזרה ואם יצאה לחוץ ונטמאה דא"א להכניס בעזרה כלים טמאים קורעים את הבגד ומשיירין בו כדי מעפור' שיקרא בגד וטהור מן התורה ומכניס הבגד בעזרה ומכבסו ואמר שם ר"ל דמעיל שניתז עליו ד"ח ויצא בחוץ ונטמא דאינו יכול לקרוע דכתיב לא יקרע מכניסו בפחות מג' על ג' ע"ש ובר"מ ולמה נקט דוקא מעיל ולא שאר בג"כ דכולם חייבים על הקריעה א"ו כל בג"כ הי' יכול לקורען ולהכניסן כמו כל בגדים כיון דאינם דרך השחתה שרוצה לקיים מצות כיבוס רק מעיל דאסור לקרוע אף שלב"ד השחתה וצריך תיקון זה להכניסו פחות מגע"ג. וא"י דעת משנה למלך שכי' ולדידי ליתנייהו להנך מילי. אך י"ל דלהק"ח דהר"מ דקדק בלשונו דמעיל חייב בכ"ע ועל בגדי כהונה א"ח אלא דרך השחתה. ואפשר הטעם דכתיב סתם לא יקרע אם כן לשון הר"מ והקורע פי המעיל לוקה שנאמר ל"י ופי המעיל סביב בית הצואר שהוא מחובר שנאמר שפה לפיו כו' ע' ר"מ. אם כן דוקא בפי המעיל חייב בכ"ע וכ"ה לשון הרב המחבר כאן פי המעיל כו' ואף כי בפי הבגד.

והנה במעיל למטה בפיו ה"ה כשאר בגדים וא"ח אלא בדרך השחתה אם כן גם במעיל שנטמא יכול לקרוע מלמטה עד פיו ולמה צריך להכניסו פחות מגע"ג אע"כ דאין חילוק כלל ומעיל דנקט ר"ל ל"ד ונקט מעיל לפי שהלאו כתוב בפירוש גבי מעיל וה"ה כל

בג"כ דדין א' להם דצריך דוק' דרך השחתה והא דצריך תקנה להכניסו פחות מגע"ג ולא יקרע כיון דאינו דרך השחתה' דהוא לשם מצוה לענ"ד זה הוי דרך השחתה כיון דכל עיקר הקריעה לבטלו מתורת בגד אף שהוא לצורך מצוה כיון שהי' בגד ונקרע ואינו בגד הוי דרך השחתה דעיקר טהרת הבגד הוא מטעם דנשחת ע"כ צריך תקנה זו להכניסו פחות מגע"ג וה"ר לזה מסנהדרין פ' חלק ר"א סובר עיר שיש בה מזוזה אינה נעשית עה"נ דכתיב ושרפת ומזוזה א"י לשרוף דמוחק השם ונאמר לא תעשון כן והנה הלא עושה זאת לשם מ"ע ומחיקת ה' גם כן אינו אסור אלא דרך השחתה עיין ר"מ פ"ו מהלכות יסה"ת אע"כ כיון דמצוה זו של עה"נ היינו להשחית ולאבד הוי השחתה אף שעושי' לשם מצוה דהמצוה היא השחתה אם כן ה"נ כאן דהקריעה לטהרו העיקר כיון דנשחת מבגד אם כן הו"ל השחתה אף שעושה לשם מצוה עמש"ל מקמ"ב. וגם רא"י מפרשת סוטה עמ"ש שם בעזה"י.

(41) מנ"ח שם (ומפרש כן כוונת הכס"מ)
"ולדינא נראה דהא דאמרינן ביומא המקרע בג"כ לוקה כו' דלפינן שאר בגדים ממעיל ור"ל דאמר בזבחים שם מעיל שנטמא כו' פליגי דר"ל ס"ל דרק גבי מעיל הקפידה תורה של"י ולא ילפינן שאר בגדי מיני' ופי' הר"מ כר"ל דדוקא מעיל וא"צ דרך השחתה דא"מ בתורה דוקא דרך השחתה ושאר בג"כ דכתב הר"מ דלוקין דרה"ש אינו משום לאו דל"י רק משום לא תעשון כן לדי' כמבואר בר"מ פ"ו מהלכות יסה"ת דהשורף עצי הקדש לוקין ועיין במשנ"ח דל"ד שורף אלא איזה קלקול ובג"כ קדושת דמים או קדה"ג עמ"ל פ"ט אם כן המשחית אותם עובר בלאו זה וזה כונת הכסף משנה דנלמד ונתצתם כו' היינו בשאר ב"כ ואפשר דאם קורע פי המעיל דרה"ש לוקין שתים משום ל"י ומשום לא תעשון כו' ובאינו דרה"ש חייב אחת ובשאר בג"כ חייב בדרה"ש דוקא משום לא תעשון. ונ"מ ג"כ לפי מ"ש כ"פ בחיבורי דצריך להתרות בו משום הלאו דוקא אם כן בב"כ מתרין בו משום ל"י ובמעיל משום ל"י אך יש לפלפל ממ"ש בש"ס דזבחים ולא הבאתי הדברים בכור הבחינה".

צפע"נ על הרמב"ם - הפלאה בהשמטות (נד, ב) "ובאמת נ"ל דזהו ג"כ הא דהלי כלי המקדש פ"ט הי"ג וה"ה לכל בגדי כהונה. ובאמת נ"ל דנ"מ בין בגדי כהונה למעיל דשם האיסור משום לא תעשון כן כו' וכמו הא דמכות דף כ"ב וסנהדרין לף נ"ו ע"א יע"ז דף י"ג ע"ע. וזה רק היכא שע"י זאת הפעולה תסתלק הקדושה, ולכך גבי מטיל מום בקדשים לא עבר משום הך לאו, רק אם עשאן גיסטרא, דאז הוי כמו קדשים שמתו דאין בהם מעילה, ובהך דסנהדרין דף נ"ו לא משום דהשם נפסל ע"י נקיבה רק משום דמקום הנקב נסתלקה הקדושה, וכמבואר בשבת דף קט"ז אזלא כתב כו' . . וה"נ גבי בגדי כהונה כן מיירי שע"י זה הם נפסלים משא"כ במעיל, דאף אם נקרע באופן שלא יהא פסול. ובמ"א הארכת בזה בהלי ביאת מקדש פ"א הי"ד דמוכח שם דמקורעים לא נפסל דהא מבואר בזבחים הובא בהלי כלי המקדש פ"ח למקורעים פסולים וצ"ל או דמיירי שאין בהקריעה טפח ופחות מזה אין עליה שם קריעה, ועי' במו"ק לף כ"ב ע"ב ודף כ"ו ע"ב. ובמ"א כתבתי תירוץ אחר ומ"מ במעיל לוקה אם קרע כה"ג עיי"ש. **ונעתק בצפע"נ עה"ת כאן.**

(42) ראה יב, ד "לא־תעשון כן להי אלקיכם".

(43) ואף שביומא שם איתא "המקרע בגדי כהונה לוקה שנאמר לא יקרע" - ראה מנ"ח שם, דלדעת ר"ל בזבחים (צה, א "אמר ריש לקיש מעיל שניטמא מכניסו בפחות משלש על שלש ומכבסו משום שנאי לא יקרע") **הלאו דלא יקרע הוא רק במעיל, והרמב"ם פסק כר"ל.**

ולכאורה כ"ה ע"פ פש"מ - שיטת רש"י בפירושו עה"ת - שהרי לא נזכר בפרש"י דגם בשאר בגדי כהונה עובר על לא יקרע. וכאן כתב "והקורע" - המעיל.

(44) ראה כס"מ שם "ומ"ש דרך השחתה. פשוט הוא ונלמד ממה שנתבאר בפרק אי מהלכות בית הבחירה (פ"א דין י"ז) גבי נותץ אבן אחת מהמזבח". **ועוד**

(45) אף שאת"ל דע"ד הפשט המקרע בגדי כהונה א"ע משום "לא תעשון גו", ונמצא דהמקרע בגדי כהונה עובר רק בעשה (דלכבוד ולתפארת), ובמעיל לוקה משום לא יקרע (את"ל דהלאו דלא יקרע הוא רק במעיל, כנ"ל הערה 43) - בכ"ז, י"ל דאין זה הוספה באופן פעולת האיסור כ"א רק בחומר האיסור. ואדרבא ע"ד הפשט, כל קריעה - באיזה אופן שהוא - היא היפך ד"לכבוד ולתפארת".

(46) משא"כ ע"ד הפשט - ראה לעיל הערה 11.

(47) ובדפוס שני דרש"י וברש"י כת"י - ליתא.

(48) כח, כט "ונשא אהרן את־שמות בני־ ישראל בחשן המשפט על־לבו בבאו אל־הקדש לזכרון לפני־ה' תמיד".

(49) מצוה צו "משרשי המצוה. לפי שהארון משכן התורה, והוא כל עקרנו וכבודנו, ונתחייבנו לנהוג בו כל כבוד וכל הדר בכל יכלתנו, על כן נצטוינו לבל נסיר בדי הארון ממנו פן נהיה צריכים לצאת עם הארון לשום מקום במהירות, ואולי מתוך הטרדה והחפזון לא נבדק יפה להיות בדיו חזקים כל הצרף, ושמא חס ושלום יפל מידם ואין זה כבודו. אבל בהיותם בו מוכנים לעולם ולא יסורו ממנו נעשה אותן חזקות הרבה ולא יארע תקלה בהן. ועוד טעם אחר, שכל כלי המקדש צורתן מחיבת לרמוז ענינים גדולים עליונים כדי שיהא האדם נפעל לטובה מתוך מחשבתו בהן. ורצה האל לטובתנו שלא תפסד אותה הצורה אפילו לפי שעה".

וראה עוד טעמים בד"ז (לבעה"ת) תרומה שם "לא יסורו ממנו. מפני קדושת הארון לא רצה הקדוש ברוך הוא שימשמשו בו להסיר הבדים ולהכניסם בטבעות אבל כשבאין לנושאו מחזיקין בראשי הבדים ונושאים וכשמניחין אותו הולכין להם מיד מחמת אימת הקדושה וה"פ דקרא בטבעות הארון יהיו הבדים שישים משה ויקבעם

שם כדכתיב בפרשת ותכל וכשיושמו שם לא יוסרו ממנו".

מו"נ ח"ג ספמ"ה "אמנם היות ה'ארוץ' נישא ביכתף' לא גל העגלות - לפני ההגדלה בו מבוארים ושלא תפסד לו תכונה וצורה ואפילו בהוציא ה'בדים' מן ה'טבעות'. - וכן לא תפסד צורת ה'אפוד' וה'חושן' ואפילו בהסיר האחד מן האחר ושתתקן מלאת ה'בגדים' כולם באריגה מבלתי חיתוך עד שלא תפסד צורת האריגה". **ועוד**.

(50) ש.ם.

(51) ראה הפס"ד (שו"ע יו"ד ר"ס רמז)
בנוגע לצדקה גשמית: ומאד יש ליזהר כו' אם לא יתן לו מיד כעובדא דנחום איש גם זו וז"ל שם: "מצות עשה ליתן צדקה כפי

השגת יד וכמה פעמים נצטוינו בה במצות עשה ויש לא תעשה במעלים עיניו ממנה שנאמר לא תאמץ את לבבך ולא תקפוץ את ירך וכל המעלים עיניו ממנה נקרא בליעל וכאילו עובד אלילים ומאד יש ליזהר בה כי אפשר שיבא לידי שפיכות דמים שימות העני המבקש אם לא יתן לו מיד כעובדא דנחום איש גם זו".

ובפרט ע"פ המבואר במק"א דהבאת עובדא בשו"ע דמרן (ועד"ז בשו"ע או"ח סק"י ס"ו "הר"מ מרוטנבורג כשהיה יוצא לדרך בבוקר היה אומרה אחר יהי רצון כדי להסמיכה לברכת הגומל חסדים ותהיה ברכה הסמוכה לחברתה"), שהוא ספר פס"ד בלבד, אומר דרשני.

נא לשלוח הערות או תיקונים ל: rabbimbrowd@gmail.com